

Hi ha un principi econòmic bàsic que indica que les decisions de les organitzacions depenen dels incentius que tenen. Els sistemes universitaris públics no són una excepció a aquest principi. Durant molts anys, el finançament universitari es va basar en el *qui més pressiona més obté* i la política de fets consumats. Per tant no hi havia més incentiu que fer el més gran possible la grandària dels edificis i el nombre d'estudiants, atès que com més gran era una universitat més poder de negociació tenia. Òbviament, la grandària no estava necessàriament relacionada amb la qualitat de l'ensenyament ni de la investigació.

Arribat un moment, alguns dels països més avançats en matèria educativa van decidir substituir aquest procés continu de pressions i renegociació per un sistema objectiu basat en indicadors quantitius. A l'Estat espanyol, el País Valencià va ser el primer a fer aquest pas. La selecció dels indicadors i el seu pes relatiu determinen els incentius de les universitats.

A Catalunya, el primer pas endavant en aquest procés va ser fet pel DURSI amb l'establiment del model de finançament de les universitats públiques del 2002. Fa uns dies, el conseller Solà va presentar un nou model. Per desgràcia, el nou sistema de finançament representa, al meu

Un pas endavant i un altre enrere

JOSÉ GARCÍA MONTALVO

Professor del departament d'economia i empresa de la Universitat Pompeu Fabra

entendre, un pas enrere en la promoció de la investigació i la docència de qualitat. En primer lloc, el nou model augmenta significativament la subvenció fixa que cada universitat rep per la seva mera existència. Això significa que en conjunt es redueix la capacitat d'incentivar les universitats.

En segon lloc elimina de la subvenció bàsica l'indicador d'eficiència en la producció de titulats, que abans pesava un 30%, i el d'alumnes de nou accés (15%), i traspasa gran part d'aquest pes al simple nombre d'estudiants a temps complet. De nou, el *com més gran millor*. Quan tots els sistemes dels països més avançats van en la direcció d'incentivar cada vegada més en funció dels resultats (nombre de titulats, col·locació dels titulats,

publicacions, etc.), el DURSI, en lloc de mirar cap a Europa, torna als principis del sistema espanyol més ranci.

Quines conseqüències tindrà aquest canvi sobre els incentius de les universitats? A València les universitats generaven enormes bosses de suspesos. Quan el model de distribució va tenir en compte el nombre de titulats, les bosses de repetidors van començar a desinflar-se. D'altra banda, sorprèn l'eliminació de l'indicador d'alumnes de nou accés. Lògicament, els nous en-

trants seran menys en les universitats que ofereixin carreres de menor qualitat. Per tant, eliminar aquest indicador redueix els incentius de les universitats per millorar la qualitat de la seva docència.

En canvi, a diferència del model anterior, el nou sistema sí que discrimina, encara que sigui positivament, les universitats perifèriques. La conclusió és clara: les universitats petites i no perifèriques són les víctimes propiciatòries del nou sistema.

En tercer lloc, el nou model suposa una bufetada al sentit comú dels contribuents. Els ciutadans saben que el nombre d'alumnes universitaris està en reculada i, al mateix temps, els indicadors d'investigació i desenvolupament de Catalunya enfront d'Europa mostren un retard considerable. No obstant això, el nou model del DURSI augmenta el presupost de les universitats significativament (un 8,2%), però el distribueix, i per tant el justifica, en funció bàsicament del nombre d'estudiants. ¿No seria més lògic augmentar significativament el pes que la investigació de qualitat té entre els criteris de districel pressupost?

Finalment, l'anterior model del DURSI va ser debatut en unes jornades a Sitges on van participar rectors, gerents, professors, estudiants, polítics, etc. Per desgràcia, el *tarannà* de Zapatero no sembla haver-se traslladat al tripartit català si s'ha de jutjar per la forma com s'ha produït el procés d'elaboració del nou model.

En resum, que hem fet un pas cap enrere tornant als criteris del passat. D'aquests incentius vindran les futures tempestats.

El nou sistema de finançament representa un pas enrere en la promoció de la investigació i la docència de qualitat